

IT SOHASINING OMMAVIY AXBOROT VOSITALARIDA YORITILISHI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7852844>

Turg'unova E'zoza Ilg'or qizi

*O'zJOKU televideniye va radioeshittirish
yo'nalishi magistranti*

Annotatsiya: *Jurnalistikada axborot texnologiyalari sohasiga ixtisoslashuv boshlanganiga hali ko'p bo'lgani yo'q. Avval ham bunga doir yangiliklar ommaviy axborot vositalarida berib borilgan, faqat uni yangilik va reportaj tayyorlashga mas'ul muhbirlar amalga oshirganlar. Axborot texnologiyalari rivoji ommaviy axborot vositalaridan ham ixtisoslashuvni talab qildi va bugun IT-jurnalistlar media makonda o'ziga xos o'rin topdilar. Bunga avvalo axborot texnologiyalari olamidagi voqealarni yorituvchi internet saytlar, teleko'rsatuvlar, radio eshittirishlar paydo bo'lgani sababchidir. Axborot texnologiyalari mavzusida qalam tebratuvchi jurnalistdan alohida bilim va mahorat talab etiladi. Chunki u nafaqat o'z kasbi sir-asrorlari, balki IT olamiga doir eng muhim ma'lumotlarni bilishi shart. Shuningdek, IT sohasining ayollar uchun naqadar muhim ahamiyatga ega ekanligini tushuntirib, ushbu sohada faoliyat yuritayotgan muvaffaqiyatli ayollar haqida ommaviy axborot vositalarida yoritib borib boshqalarga motivatsiya berish ham aynan jurnalistlar zimmasidadir. Qolaversa, bir kunini ham axborot texnologiyalarisiz tasavvur qilish qiyin bo'lib qolgan hozirgi zamonda uy bekalarining yaratilayotgan qulay imkoniyatlardan unumli foydalanishlarida ommaviy axborot vositalarining o'rni beqiyos.*

Kalit so'zlar: *IT, jurnalist, axborot texnologiyalari, reportaj, ommaviy axborot vositalari, internet, sayt, fuqarolik jamiyati, Tumaris Tech, USAID, ICT4Girls, IT-Woman.*

Huquqiy davlat, kuchli fuqarolik jamiyatini barpo etishni o'z oldiga strategik maqsad qilib qo'ygan O'zbekistonning har bir fuqarosidan, xoh u ayol, xoh erkak bo'lsin, bugun, birinchi navbatda, azm-u shijoat, ijtimoiy faollik, mas'uliyat va yuksak huquqiy madaniyat talab etiladi. Oilada, ishxonada, mahallada, turli darajadagi davlat hokimiyati va boshqaruvi organlarida, tadbirkorlik va siyosat jabhasida millatimizning ayol-u erkaklari yurtimizning ertangi kuniga teng ravishda mas'uldirlar. Bunday mas'uliyatni shakllantirishda, inson huquqlari va manfaatlarini himoya qilishda, ayol-u erkaklarning qadr-qimmatini teng ta'minlashda milliy OAV va jurnalistlar oldida qator vazifalar turibdi. Ularni bajarish davomida OAV xodimlarining o'zi ham gender muvozanatiga rioya qilishi, tahririyatlarda faoliyat olib borayotgan xotin-qizlarning ijodiy, kasbiy va tashkiliy salohiyati to'la-to'kis namoyon bo'lishi uchun barcha sharoitlarni yaratish zarur bo'ladi.

Dunyo bo'ylab IT sohasida faoliyat yurituvchi muvaffaqiyatli ayollar ko'p. Biz ular haqida ommaviy axborot vositalari orqali ko'p eshitganmiz. Ammo o'zimizda ham

zamonaviy kasb orqasidan yaxshigina daromad topib, ham uyini, ham yosh bolasini eplayotgan o'zbek ayollari ham yo'q emas. Ammo ko'pchilik ularni o'z qobig'iga o'ralib olgan, odamovi kishilar deb biladi. Bunga ham jamiyatdagi dasturchilar haqidagi ba'zi bir streotiplar sabab bo'ladi. Toki ular haqida ommaviy axborot vositalari orqali ko'proq bong urib, ommaga tanishtirib borilmas ekan, bunday fikrlarga barham berish qiyin.

Masalan, 2021-yilda bo'lib o'tgan "Koinot go'zali" tanlovida Meksikalik 26 yoshli dasturiy ta'minot muhandisi va ayollar huquqlari faoli Andrea Meza g'oliblikni qo'lga kiritgan. Ma'lumotlarga ko'ra, aynan Mezaning go'zallik standartlari va ularni o'zgartirish haqidagi nutqi tanlovda g'olib bo'lishiga sabab bo'lgan. Bu haqida o'sha yilning 19-may sanasida Daryo.uz saytida maqola chop etilgan.⁷⁵[<https://daryo.uz/2021/05/19/koinot-gozali-tanlovida-26-yoshli-meksikalik-dasturchi-qiz-golib-boldi-foto/?ysclid=lgknffk9iv273924760>] Bundan ko'rinib turibdiki, dasturchilar o'z ichki olami bilan band bo'lib, tashqi ko'rinishiga unchalik e'tibor qaratmaydi, degan fikrlarga hamisha ham ishonaverish kerak emas.

Shu bilan birga, IT sohasi bilan shug'ullanish yoki axborot texnologiyalardan keng foydalangan holda, blog yurg'izib, odamlarga yordam berish uchun koinot go'zali bo'lish ham shart emas. Shunday insonlar borki zamonaviy texnologiyalardan unumli foydalanib, o'zini mutlaqo namoyish etmasa-da, uning mehnati ko'plab insonlarning mushkulini oson qiladi. Ana shunday ayollardan biri dunyodagi eng baland bo'yli dasturchi ayol Rumeysa Gelgi. Naq 5 ta rekord sohibasi bo'lgan turkiyalik ushbu ayol haqida 2022-yilning 10—noyabr kuni xabar.uz saytida ham maqola chop etilgan. Rumeysa Uiver sindromi deb nomlanuvchi noyob genetik mutatsiya bilan dunyoga kelgan. Bu dard tananing tez o'sishiga olib keladi, ko'pincha suyaklarni zaiflashtirib, bo'g'imlar harakatini cheklaydi. U 5 yoshga to'lar-to'lmas ikkita og'ir jarrohlik amaliyotini boshidan kechirdi. Shundan so'ng, u ilk bor qadam bosishga muvaffaq bo'lgan.

2014-yilda Rumeysa "Dunyodagi eng baland bo'yli o'smir qiz" degan nomga sazovor bo'ldi. 2021-yil oktyabr oyining o'rtalarida Ginnesning rekordlar kitobi vakillari hozirda yashayotgan eng baland bo'yli ayol unvoni bo'yicha jahon rekordini rasman tasdiqlashdi.

"Har qanday kamchilikni fazilatga aylantirish mumkin. Shuning uchun o'zingizni qanday bo'lsa, shundayligicha qabul qiling. O'z salohiyatingizni ro'yobga chiqarish uchun qo'lingizdan kelganicha harakat qiling", – dedi u Guinness nashriga bergan intervyusida. Rumeysa o'zining baland bo'yli o'smirlik davridagi shon-shuhratini shunday izohlaydi: "Rekord o'rnatish – eng katta orzularimdan biri. Rekordchi bo'lish juda ajoyib".

Gelgi hozirda dasturiy ta'minot sohasida ishlaydi. 2021-yilda Turkiyadagi yirik yong'inlar paytida u Instagramdagi profilida yordam so'rab hayqirdi. Bundan ko'rinib

⁷⁵<https://daryo.uz/2021/05/19/koinot-gozali-tanlovida-26-yoshli-meksikalik-dasturchi-qiz-golib-boldi-foto/?ysclid=lgknffk9iv273924760>

turibdiki, qahramonimiz nafaqat baland bo'y, balki boshqa odamlarning muammolariga befarq bo'lmagan katta qalb sohibasi hamdir.⁷⁶ [<https://ict.xabar.uz/uz/0i4>]

Bugun jamiyatda ayollarimiz faqat uy bekasi, rafiqqa yoki ona vazifasi bilangina cheklanib qolmayapti. Zero, rahbar lavozimlar yoki xususiy faoliyatini yo'lga qo'yayotgan xotin-qizlar soni tobora oshib bormoqda. 2020-yilda tadbirkorlik faoliyatini boshlagan ayollar soni 38 mingtadan ko'proqni tashkil etdi. Ular tomonidan 58 mingta yangi ish o'rni yaratilgan. Va aynan shu sababli, IT Park biznes muhit va tadbirkorlikni rivojlantirish USAID loyihasi qo'llab-quvvatlashi bilan O'zbekiston Respublikasida ayollar texnologik tadbirkorligini rag'batlantiruvchi [Tumaris Tech](#) loyihasini yo'lga qo'ydi.

Mazkur loyihaning o'ziga xos tarafi, taqdim etiladigan dastur va kurslar o'z g'oyalarini daromad kelturuvchi biznesga aylantirish istagida bo'lgan IT sohasidagi tadbirkor xotin-qizlar uchun mo'ljallangan. Loyihaning asosiy vazifasi – xotin-qizlarga g'oyalarini amalga tatbiq etishlari uchun har tomonlama ko'mak hamda qo'shimcha ta'lim olishlari uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish, ya'ni ayollarni ICT ekotizimiga jalb etishni kuchaytirish ko'zda tutilgan.

Loyiha ishtirokchisiga aylanish uchun tumaris.tech saytida ro'yxatdan o'tish va o'z startapi prezentatsiyasi ko'rinishidagi arizalarini qoldirish lozim. Xotin-qizlar tadbirkorligini yaxshilashga qaratilgan bunday tashabbuslar ko'plab ish o'rinlari yaratib, aholining o'zini-o'zi ish bilan bandligini oshirishga yordam beradi hamda mamlakatda iqtisodiy o'sish uchun qo'shimcha resurs yaratadi.⁷⁷ [<https://xabar.uz/uz/texnologiya/xotin-qizlar-diqqatiga>]

Hozirda nafaqat IT mutaxassisisi bo'lgan ayollar uchun, balki o'z sohasida axborot texnologiyalarini ham moxirona qo'llay olgan xotin-qizlarimiz uchun qator loyihalar tashkil qilinib, bundan loyihalar viloyatlarda ham targ'ib qilinmoqda. Jumladan, IT Park va YXHT hamkorligida "Iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash" loyihasi doirasida Buxoro viloyatida hunarmandchilik faoliyati bilan band bo'lgan ayollar uchun bepul malaka oshirish kurslari boshlandi. Loyihaning asosiy maqsadi – axborot texnologiyalari va raqamlashtirish orqali tadbirkor ayollarning ishbilarmonlik salohiyatini kuchaytirish, O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy hayotida ayollarning imkoniyatlarini kengaytirishdan iborat.⁷⁸ [https://t.me/itpark_uz/6944]

ICT4Girls loyihasi doirasida O'zbekiston qizlarining raqamli imkoniyatlarini kengaytirish forumi bo'lib o'tdi. Tadbirda davlat idoralari, xalqaro tashkilotlar, ta'lim muassasalari va o'quv markazlari vakillari ham ishtirok etdi. O'zbekiston qizlarining raqamli imkoniyatlarini kengaytirish forumi doirasidagi mehnat va ta'lim yarmarkasida yurtimizdagi IT sohasiga aloqador davlat tashkilotlari, universitetlar, kompaniyalar va o'quv markazlari ishtirok etdi. IT sohasiga qiziqqan turli yoshdagi

⁷⁶ <https://ict.xabar.uz/uz/0i4>

⁷⁷ <https://xabar.uz/uz/texnologiya/xotin-qizlar-diqqatiga>

⁷⁸ https://t.me/itpark_uz/6944

yigit-qizlar o'z tashrifi davomida bo'sh ish o'rinlari va o'qish uchun mavjud imkoniyatlar bilan tanishib, yangi do'stlar orttirishga muvaffaq bo'ldi. Mazkur forumdan lavhalar O'zbekiston 24 telekanalining Axborot 24 informatsion dasturida o'zbek va rus tillarida namoyish etildi. Shuningdek, Xalqaro Press klub jamoasi ham forumda faol qatnashib, tadbirdan ajoyib reportaj tayyorladi.⁷⁹ [<https://youtu.be/m3oEQWZNhtM>]

Xabar.uz axborot portalining IT-Woman sahifasi bugungi kunda yurtimizda va xorijda axborot texnologiyalari sohasida faoliyat yuritib kelayotgan ko'plab muvaffaqiyatli ayollarni xalqqa tanitishda va bu orqali hayotda o'z o'rnini topishga qiyinalayotgan qanchadan-qancha opa-singillarimizga ko'rsatuv qahramonlari orqali motivatsiya berishda yetakchilik qilib kelmoqda. IT-Woman ko'rsatuvining ana shunday qahramonlaridan biri asosiy maqsadi IT sohasida ayollar faolligini oshirish bo'lgan "Women Techmakers" hamjamiyati yetakchilaridan biri Durdona Bahronova ham IT sohasidagi uch yillik tajribasidan kelib chiqqan holda, ushbu soha aynan xotin-qizlar uchun juda mos ekanligini ta'kidlaydi.

Uning fikricha, IT sohasida ayollarning kamligi aslida juda katta muammo va aniq bir jihat yoki kamchilikni misol keltirib bo'lmaydi. Shuningdek, ayollarning o'ziga bo'lgan ishonchsizligi ham bunga sabab bo'lishi mumkin. Bu faqat IT sohasida emas, balki umumiy aniq fanlarda ham kuzatiladi. Ayollar orasida muhandis, matematik yoki dasturchilar juda kam. Aslida bu yillar davomida shakllanib, qolib ketgan stereotipdir. Oldindan negadir bu fikr qotib qolgan, ayollar bu sohani eplay olmaydi, ularning kasbi emas deya. Tasavvur qiling, IT sohasi butun dunyo uchun hayotimizni yaxshilaydigan yechimlar yaratib bersa-yu, nega biz unda ishtirok etmasligimiz kerak?

Durdona agar insonda kuchli xohish-istak bo'lsa, IT sohasini tekinga ham o'rgansa bo'ladi, deb hisoblaydi. Durdona Amerikaning Super Dispatch texnologik kompaniyasida ishlayotgan kezlari Amerikaning CNN telekompaniyasi tomonidan butun dunyodagi iste'dodli va iqtidorli yoshlar haqidagi yangi "The Generation Next" loyihasining ilk sonida ham mehmon bo'lgan.

"Ayollar hayot tarzidagi muammolarni hal qilish erkaklarga qolishi kerak emas. Chunki ular hamma uchun mo'ljallangan mahsulot yaratishga harakat qilishsa-da, ayollarga taalluqli masalalarda baribir ayol mutaxassislar talab etiladi", - deydi u. Ya'ni, bu gaplari bilan u ayollarga mo'ljallangan dasturlarni tayyorlashda ayollar nuqtai nazaridan yondashish uchun ularning o'zlari ana shu sohada faoliyat olib borishlar kerakligiga ishora qilgan. ⁸⁰

[<https://edition.cnn.com/2021/12/20/world/female-coders-uzbekistan-spc-intl/index.html>]

Bugungi kunda hayotimizni IT sohasisiz tasavvur qila olmaymiz. Uning bir qismi bo'lgan telefonku shundoq ham kun-u tun jon-jigarimizdan ham yaqin qadrdonimizga

⁷⁹ <https://youtu.be/m3oEQWZNhtM>

⁸⁰ <https://edition.cnn.com/2021/12/20/world/female-coders-uzbekistan-spc-intl/index.html>

aylanib ketgan. Ha, aynan mana shu soha sizni oddiy uy bekasi-yu, bola tarbiyachisidan har taraflama moliyaviy erkin, haqiqiy ishbilarmon ayolga aylantiradi.

Bu borada tajribali va taniqli PR mutaxassisi, Arzon Apteka loyihasining sobiq ijrochi direktori va qolaversa, O'zbekistondagi go'zallik shaydolarini bir joyga to'plagan yagona platforma Beutify.uz asoschisi Nigora Akilova ham xabar.uzga bergan intervyusida IT sohasi bizning iboli-hayoli o'zbek ayollarimiz uchun nihoyatda qulay sohali ekanligi va ushbu soha ularga erkin kun tartibida ishlash imkonini berishini alohida e'tirof etib o'tgan.⁸¹ [<https://ict.xabar.uz/uz/lfq>]

Haqiqatan ham, IT sohasida erkin kun tartibida ishlash imkonini mavjudligi uchun ham u ayollar uchun qulay soha hisoblanadi. Ammo bu degani ular faqat uyda ishlaydilar, degani emas. Albatta, istagan inson o'z bilim va tajribalaridan kelib chiqqan holda, istagan kompaniyasida dasturchi sifatida grafik asosida ishlashi ham mumkin. Ayniqsa, hozirgi kunda IT sohasida faoliyat yurituvchi veb-dizayner, frontend, bekind dasturchi qizlarni ko'rsak, hayron qolmaymiz. Ammo, streotiplar hanuz saqlanib qolgan, ayollar aynan IT jamoada o'z o'rinlarini topishlari uchun nimalarga ahamiyat berishlari kerak?

Agar siz IT jamoasidagi birinchi ayol kishi bo'lsangiz, professionallik sinoviga tayyor turing. Jinsdan qat'iy nazar, har qanday ishga qabul qilinuvchi xodim bunday sinovdan o'tadi, deb bahslashish mumkin. Ammo, ba'zi dasturchilar istehzo bilan ta'kidlaganidek: agar erkak dasturchi junior pozitsiyadan boshlasa, nozik jins vakillari uchun "ayol" pozitsiyasidan boshlanadi. U ham har qanday murakkablikdagi loyihani o'z zimmasiga olishini isbotlashi kerak. Bu haqda suhbat jarayonidayoq aytib o'tilishi lozim.

Boshqa har qanday jamoada bo'lgani kabi, IT jamoasida ham noto'g'ri tushuncha mavjud: masalan, ayol yuqori malakali mutaxassis bo'la olmaydi, chunki unda oilaviy mas'uliyat katta va u bola tarbiyasi bilan ham shug'ullanadi. Shu sababli, ish beruvchilar nomzodlarni tanlashda, hatto ayolning tajribasi ko'proq bo'lsa ham, erkaklarga ko'proq yon bosadilar.

Negadir ayol kishi uchun erkak dasturchilar bilan umumiy til topishish qiyinroqdek tuyuladi. Chetdan qaraganda, dasturchilar o'z ishiga berilgan, o'z dunyosida yashovchi va xarakteri bir qarashda yomon ko'rinishi mumkin bo'lgan o'ziga xos insonlarga o'xshaydi. Ammo ular bilan bir jamoada ishlay boshlagach, soqolli, qattiqqo'l yigitlar qiyofasi haqiqatga to'g'ri kelmasligi ayon bo'ladi. Ular o'z ishlariga shunchalik ishtiyoqmandlarki, hatto ta'tilda ham sohil bo'yida dam olishni emas, balki foydali ishlarni afzal ko'rishadi, masalan, yangi dasturlash tilini o'rganish yoki professional adabiyotlarni o'qish. Ayol kishi uchun esa bunday hamkasblar bilan til topishish unchalik oson bo'lmasligi mumkin, lekin bunga juda qiyin masaladek qaramaslik kerak.

Har qanday jamoada bo'lgani kabi professionalizm va ishga mas'uliyat bilan yondashuv o'zaro hurmatga loyiqdir. Agar siz bu sohada endigina ish boshlagan

⁸¹ <https://ict.xabar.uz/uz/lfq>

bo'lsangiz, avvalo, jamoaning bir qismiga aylanishga harakat qiling. Kirishimlilik hamkamlar bilan tez til topishishda ancha yordam beradi.⁸² [<https://ict.xabar.uz/uz/j3m>]

IT sohasini o'rganish va tushunish ayollar uchun bir muncha qiyinchilik tug'diradi, deb hisoblovchi hamyurtlarimiz uchun o'qish jarayonlarini oson va qiziqarli qilish maqsadida ta'lim jarayonida eng ilg'or texnologiyalardan foydalanib kelayotgan Kamila Ahmedova ham IT Parkda o'z jamoasi bilan "Techbika", "IT-Woman", "Tumaris Edu" kabi bir qator loyihalar doirasida ayollarni shu kunga qadar axborot kommunikatsiyalari va texnologiyalari sohasiga mo'ljallangan kurslarda bepul o'qitib va ularning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish hamda iqtidorli xotin-qizlar uchun startap loyihalarini joriy etishda yetakchilik qilib kelmoqda. Kamila xabar.uz axborot portalining "IT-Woman" sahifasiga bergan intervyusida shunday deydi:

"Biz ayollarga ilhom beramiz, o'qitamiz va yangi iste'dodlarini kashf etishga hamda IT sohasida rivojlanishiga ko'maklashamiz. Bundan tashqari, bitiruvchilarga orzu qilgan ishlarini topishda ko'maklashamiz. Quvonarlisi shundaki, qo'lida hunari yo'q ayrim uy bekalari ham loyihalarimizni tamomlagandan so'ng ishga joylashib, mustaqil pul topa boshlashdi".⁸³ [<https://youtu.be/AG-duMGIyds>]

Sun'iy intellekt va innovatsiya birlashgan joyda ayollar uchun ham yangidan-yangi imkoniyatlar yaratiladi. U hatto uyda o'tirib ilg'or AKT yordamida ishlay oladi, o'qib-o'rganib, yangi kasblarni egallaydi. Boz ustiga, ayollarda nozik barmoqlar, nafis tasavvurdan suv ichadigan fantaziya, ijodkorlik bor. Faqatgina ularni yuzaga chiqarish kerak, xolos.⁸⁴ [<https://xs.uz/uz/25902>]

IT sohasi faqat erkaklar uchun degan narsa yo'q aslida. Bugungi kunda ishlayman, o'qiyman, o'rganaman deganlar uchun barcha imkoniyatlar, shart-sharoitlar mavjud. Biror muassasaga borib o'qishga sharoiti bo'lmaganlar uchun onlayn ta'lim olishga ham imkoniyat yetarli. Turmushga chiqib, farzandli bo'lgan ayollar uchun ham IT sohasida imkoniyatlar talaygina. Oila tashvishlari IT sohasida faoliyat yuritish uchun to'siq bo'la olmaydi. Chunki uy sharoitida ham, bo'sh vaqtida masofadan turib, ish faoliyatini olib borishi mumkin. Buning uchun albatta sizda internet va noutbook yoki kompyuter bo'lsa kifoya. Aynan shu taraflama ham IT sohasi boshqa sohalarga qaraganda ayollar uchun juda qulay hisoblanadi.

Bugun zamonaviy ayollarimizning dasturlashni o'rganishlari uchun hech narsa to'sqinlik qilmaydi. Ya'ni, siz ham bemalol dasturchi bo'la olasiz, biz yuqorida misol tariqasida keltirgan ayollar ham xuddi siz kabi nozik hilqat vakillari. Qolaversa, ular bugungi kunda yuqori daromad topish nozik jussalari bilan og'ir mehnat qilishmayapti, bir joyda ohista o'tirib ishlaydigan ish uchun hatto ko'chaga chiqishlariga ham hojat qolmayapti. Haqiqatan ham agar ular frilanserlik bilan

⁸² <https://ict.xabar.uz/uz/j3m>

⁸³ <https://youtu.be/AG-duMGIyds>

⁸⁴ <https://xs.uz/uz/25902>

shug'ullansalar, uyda bola tarbiyasi, uy-ro'zg'or yumushlarini tark etmasdan ham bo'sh vaqtlarida bimalol yuqori daromad topishlari mumkin.

Freelance – o'z shaxsiy imkoniyatlaridan kelib chiqib, masofaviy ishlash imkoniyati mavjud platforma. Mana shu platformalarda ishlovchi insonlar esa frilanserlar deb yuritiladi. Agar siz ma'lum bir bilimlarga ega bo'lsangiz va shaxsiy komputeringiz bo'lsa hamda Internet tarmog'ingiz yaxshi bo'lsa freelanserlik orqali sizga uyda o'tirib ham pul ishlash imkoniyatiga ega bo'lasiz. Bir so'z bilan aytganda, freelance platformasi insonning aqliy mehnat salohiyati sotiladigan bozor.⁸⁵ [https://youtu.be/iD_GRT6BXWU]

Freelance Industry 2012 hisobotiga ko'ra, frilanserlarning 71% dan ortig'i 30 yoshdan 50 yoshgacha bo'lgan ayollardir. Ketrin Makkerchening jurnalistika sohasi bo'yicha olib borgan tadqiqot natijalari esa ommaviy axborot vositalarida hali ham erkaklar faoliyati ustunlik qilayotgan bo'lsa-da, frilanserlik yo'nalishida mustaqil faoliyat yuritayotgan jurnalist va muharrirlarning aksariyati asosan xotin-qizlardan iborat.

Garchi ish uchun texnik vazifalarni mijozlar belgilasa-da, biroq frilanserlar ishchi xodim sanalmaydi, balki mustaqil pudratchi hisoblanadi. Mijoz esa faqat ishning qanday yakunlanganini nazorat qilishi huquqiga ega. Shuningdek, frilanser bo'lib ishlash o'z xizmati uchun o'zi istagan narxni belgilashga ham imkon beradi. Ya'ni, narxni tashqaridan hech kim siz uchun belgilab bermaydi.

Bugungi kunda erkin bozorda raqobat bo'lishiga qaramasdan, sifatli va ishonchli frilanserlarga bo'lgan talab ortib bormoqda. Ko'plab korxonalarda ishchi kuchi yetishmasligidan frilanserlar ko'magiga tayanadilar. Ehtimol, frilanserlikni endigina boshlovchilar uni yollamoqchi bo'lgan har qanday mijozni qabul qilishni istashlari mumkin, ammo keyinchalik tajriba orttirib, mijozlar soni ham ko'paygach, o'ziga ma'qul keladigan narx va muddatidan kelib chiqib har taraflama qulay bo'lgan ishni bimalol tanlay oladilar. Tabiiyki, stabil daromad bo'lmaydi, chunki frilanser o'z xohishiga ko'ra ishlaydi, uni ishlash uchun hech kim majbur qilmaydi. Shunday ekan, biror ishga majbur bo'lmagan kishi, hech qanday ish qilmasa uning qo'liga pul ham kelib tushmaydi. Shuning uchun ham frilanserlik yo'nalishida doimiy ishdan tashqari, qo'shimcha ish sifatida ishlash tavsiya etiladi.⁸⁶ [<https://uz.wikipedia.org/wiki/Frilanser>]

Axborot asri bo'lmish XXI asr jamiyat hayotining har qanday jabhasiga qator yangilanishlarni olib kirdi. Mazkur o'zgarishlar birinchi navbatda yangi axborot kommunikatsion texnologiyalari ta'siri ostida yuz berib, inson faoliyatining har bir sohasida informatsiyaga bo'lgan ehtiyojning ortishi bilan tavsiflandi. Shular qatori jurnalistika ham zamonaviy texnologiyalar ta'siridan chetda qolmadi. XX asrning yakunida biz elektron gazeta, internet jurnal, raqamli TV va online rejimda faoliyat yurituvchi axborot agentliklari vujudga kelganining guvohi bo'ldik. Ayni damda

⁸⁵ https://youtu.be/iD_GRT6BXWU

⁸⁶ <https://uz.wikipedia.org/wiki/Frilanser>

mazkur jarayon sifat jihatdan yangi bosqichga ko'tarilib ulgurdi. Yangi axborot texnologiyalari, elektron va multimedia vositalari, raqamli va sun'iy yo'ldoshli aloqa kanallari hamda internet inson imkoniyatlari, uning tafakkuri, bilimi va ijodiy bunyodkorligi samarasidir. Mutaxassislar axborot texnologiyasining asosiy belgisi sifatida ma'lumotni qayta ishlash jarayonining muayyan bosqichlarga bo'linishini e'tirof etadilar.⁸⁷ [D.Rashidova. N.Muratova. Internet jurnalistika. T.: 2007 - B.8.]

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. D.Rashidova. N.Muratova. Internet jurnalistika. T.: 2007 - B.8.
2. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Frilanser>
3. <https://xs.uz/uz/25902>
4. <https://ict.xabar.uz/uz/j3m>
5. <https://xabar.uz/uz/tehnologiya/xotin-qizlar-diqqatiga>
6. <https://daryo.uz/2021/05/19/koinot-gozali-tanlovida-26-yoshli-meksikalik-dasturchi-qiz-golib-boldi-foto/?ysclid=lgknffk9iv273924760>
7. <https://ict.xabar.uz/uz/0i4>
8. <https://ict.xabar.uz/uz/lfq>
9. <https://edition.cnn.com/2021/12/20/world/female-coders-uzbekistan-spc-intl/index.html>
10. <https://youtu.be/m3oEQWZNhtM>
11. <https://youtu.be/AG-duMGIyds>
12. https://t.me/itpark_uz/6944
13. https://youtu.be/iD_GRT6BXWU

⁸⁷ D.Rashidova. N.Muratova. Internet jurnalistika. T.: 2007 - B.8.